

## บทที่ 5

### การวัดผลการดำเนินงานและการปรับปรุงบัญชี

#### เกณฑ์การวัดผลดำเนินงาน

##### 1. เกณฑ์เงินสด

เงินสด กิจกรรมจะบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้รายได้เมื่อได้รับเงินสด และจะบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้ค่าใช้จ่ายเมื่อได้มีการจ่ายเงินสดไป

##### 2. เกณฑ์คงค้าง

เกณฑ์คงค้าง กิจกรรมจะบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ทั้งรายได้ที่ได้รับเป็นเงินสดหรือยังไม่ได้รับซึ่งอาจอยู่ในรูปของลูกหนี้ และบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้ค่าใช้จ่ายทั้งค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นเงินสดหรือยังมิได้จ่าย ซึ่งอาจอยู่ในรูปของหนี้สิน

การคำนวณผลดำเนินงานโดยใช้เกณฑ์เงินสดและเกณฑ์คงค้างแสดงได้ดังตัวอย่างที่ 5.1 ดังนี้

**ตัวอย่างที่ 5.1** ต่อไปนี้เป็นรายการค้าของร้าน “สามสหหายการบัญชี” ซึ่งรับบริการจัดทำบัญชีระหว่างเดือน มกราคม 25X1

มกราคม	1	รับเงินสดจากค่าบริการจัดทำบัญชี จำนวน 200,000 บาท รายการนี้พบว่าทางร้านรับเงินไว้ล่วงหน้ายังมีได้ให้บริการจัดทำบัญชีแก่ลูกค้าจำนวน 30,000 บาท
	3	ส่งบิลเรียกเก็บเงินค่าบริการจัดทำบัญชีจากร้านผ่องพรรณ ซึ่งได้รับบริการจัดทำบัญชีเสร็จเรียบร้อยแล้ว คิดเป็นเงิน 34,000 บาท แต่ยังมีได้รับเงิน
	10	จ่ายค่าน้ำค่าไฟฟ้า เป็นเงินสด จำนวน 6,000 บาท
	14	จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เป็นเงินสด จำนวน 5,000 บาท
	18	ได้รับใบแจ้งหนี้ค่าโฆษณา จำนวน 4,000 บาท แต่กิจการยังมิได้จ่ายเงิน
	22	ได้รับใบแจ้งหนี้ค่าโทรศัพท์เป็นเงินจำนวน 1,000 บาทแต่กิจการยังมิได้จ่ายเงิน
	30	จ่ายเงินเดือนพนักงานเป็นเงินสด จำนวน 35,000 บาท
	31	กิจการมีค่าเสื่อมราคาเครื่องตกแต่ง 4,000 บาท ต่อเดือน และค่าเสื่อมราคาอาคาร 20,000 บาท ต่อเดือน

การคำนวณผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์เงินสด แสดงดังนี้

#### สามสหหายการบัญชี

#### งบกำไรขาดทุน

สำหรับระยะเวลา 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 25X1

หน่วย: บาท

**รายได้ :**

รายได้ค่าบริการ		200,000	
-----------------	--	---------	--

**ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน :**

เงินเดือน	35,000		
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	6,000		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	5,000		<u>46,000</u>

**กำไร (ขาดทุน) สุทธิ**154,000

การคำนวณผลดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์คงค้าง แสดงดังนี้

**สามสหายการบัญชี****งบกำไรขาดทุน**

สำหรับระยะเวลา 1 เดือน สิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 25X1

หน่วย: บาท

**รายได้:**

รายได้ค่าบริการ	200,000		
<u>บวก</u> รายได้ค่าบริการค้างรับ		<u>34,000</u>	
รวม	234,000		
<u>หัก</u> รายได้ค่าบริการรับล่วงหน้า		<u>30,000</u>	204,000.

**หัก** ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน :

เงินเดือน	35,000		
ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า	6,000		
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>5,000</u>		
รวม	46,000		

**บวก** ค่าโฆษณาค้างจ่าย

4,000

ค่าโทรศัพท์ค้างจ่าย

1,000

ค่าเสื่อมราคา-เครื่องตกแต่ง

4,000

ค่าเสื่อมราคา-อาคาร

20,000      29,000      75,000**กำไร (ขาดทุน) สุทธิ**129,000**รายการปรับปรุง**

รายการปรับปรุงเป็นการแก้ไขรายการทางบัญชีที่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย ประจำปีรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงก่อนการจัดทำงบกำไรขาดทุน และงบแสดงฐานะการเงิน

### ประเภทของรายการปรับปรุง

#### 1. รายได้ค้างรับ

การบันทึกบัญชีก่อนการปรับปรุง

ไม่มีการบันทึกบัญชีเนื่องจากยังไม่ได้มีการรับรู้รายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนี้

การบันทึกรายการปรับปรุงวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	รายได้ค้างรับ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX	
เครดิต	รายได้ (แยกตามประเภทบัญชี)		XX

**ตัวอย่างที่ 5.2** กิจการให้เช่าสำนักงาน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 25X1 ได้รับค่าเช่าเดือนละ 3,000 บาท ทุกเดือน เว้นแต่ค่าเช่าของเดือนธันวาคม ผู้เช่ายังมีได้จ่ายเงินวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการคือ วันที่ 31 ธันวาคม 25XX

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

#### สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25X1 ธ.ค. 31	ค่าเช่าค้างรับ	114	3,000	-		
	รายได้ค่าเช่ารับ	411			3,000	-

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

#### ค่าเช่าค้างรับ

เลขที่ 114

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
25X1 ธ.ค. 31	รายได้ค่าเช่ารับ	จว.1	3,000	-					
	3,000								

#### รายได้ค่าเช่ารับ

เลขที่ 411

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต		วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต	
					25X1 ธ.ค. 31	ค่าเช่าค้างรับ	จว.1	3,000	-
						3,000			

## 2. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

การบันทึกบัญชีก่อนการปรับปรุง

ไม่มีการบันทึกบัญชีเนื่องจากยังไม่มีการรับรู้ค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีนี้  
การบันทึกการรายการปรับปรุงวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	ค่าใช้จ่าย (แยกตามประเภทบัญชี)	XX	
	เครดิต	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.3** กิจการกู้เงินจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน 500,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 15% ต่อปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 25X1 วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการคือวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

### สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ดอกเบี้ยจ่าย	513	18,750	-
	ดอกเบี้ยค้างจ่าย	211		18,750
	ปรับปรุงดอกเบี้ยค้างจ่าย 3 เดือน			-

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

### ดอกเบี้ยค้างจ่าย

เลขที่ 211

วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ดอกเบี้ยจ่าย (รายการปรับปรุง)	รว.1	18,750				-

18,750

### ดอกเบี้ยจ่าย

เลขที่ 513

วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ดอกเบี้ยค้างจ่าย (รายการปรับปรุง)	รว.1	18,750				-

18,750

## 3. รายได้รับล่วงหน้า

## วิธีแรก บันทึบบัญชีในหมวดหนี้สิน

การบันทึบบัญชีวันที่รับเงิน

เดบิต	เงินสด	XX	
	เครดิต	รายได้รับล่วงหน้า (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

การบันทึกรายการปรับปรุงวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	รายได้รับล่วงหน้า (แยกตามประเภทบัญชี)	XX	
	เครดิต	รายได้ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.4** เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25X1 กิจการให้เช่าสำนักงานเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยได้รับเงินค่าเช่าสำหรับทั้งปีจำนวน 60,000 บาท กิจการได้บันทึกรายได้ค่าเช่านี้ไว้ในบัญชีค่าเช่ารับล่วงหน้า วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการคือวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

การบันทึบบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

## สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1				
ต.ค.	1	เงินสด	111	
		ค่าเช่ารับล่วงหน้า	211	
		รับเงินค่าเช่าสำนักงาน		60,000
ธ.ค.	31	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	211	
		ค่าเช่ารับ	411	
		ปรับปรุงค่าเช่ารับล่วงหน้า 3 เดือน		15,000

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

## เงินสด

เลขที่

111

วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
25X1							
ต.ค.	1	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	รว.1	60,000	-		

60,000

## ค่าเช่ารับล่วงหน้า

เลขที่ 211

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ค่าเช่ารับ (รายการปรับปรุง)	ร.ว.1	15,000 -	25X1 ต.ค. 1	เงินสด 45,000	ร.ว.1	60,000 -

## ค่าเช่ารับ

เลขที่ 411

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X1 ธ.ค. 1	ค่าเช่ารับล่วงหน้า (รายการปรับปรุง) 15,000	ร.ว.1	15,000 -

## วิธีที่สอง บันทึกบัญชีในหมวดรายได้

การบันทึกบัญชีวันที่รับเงิน

เดบิต	เงินสด	XX
เครดิต	รายได้รับ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

การบันทึกรายการปรับปรุงวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	รายได้รับ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	รายได้รับล่วงหน้า (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.5** เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25x1 กิจการให้เช่าสำนักงานระยะเวลา 1 ปี โดยได้รับ ค่าเช่า สำหรับทั้งปีจำนวน 60,000 บาท กิจการได้บันทึกรายได้ค่าเช่านี้ไว้ในบัญชีค่าเช่ารับวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการคือวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1 ต.ค.	1 เงินสด ค่าเช่ารับ	111 411	60,000	- 60,000
	รับเงินค่าเช่าสำนักงานล่วงหน้า 12 เดือน			-
ธ.ค.	31 ค่าเช่ารับ	411	45,000	-
	ค่าเช่ารับล่วงหน้า	211		45,000
	ปรับปรุงค่าเช่ารับล่วงหน้า 9 เดือน			-

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

**เงินสด**

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ต.ค.	1 ค่าเช่ารับ	จว.1	60,000				
	60,000						

**ค่าเช่ารับล่วงหน้า**

เลขที่ 211

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X1 ธ.ค.	31 ค่าเช่ารับ (รายการปรับปรุง)	จว.1	45,000
					45,000		

**ค่าเช่ารับ**

เลขที่ 411

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค.	1 ค่าเช่ารับล่วงหน้า	จว.1	45,000	25X1 ต.ค.	1 เงินสด	จว.1	60,000
					15,000		



## ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า

เลขที่ 112

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ต.ค. 1	เงินสด 4,000	จว.1	10,000	-	25X1 ธ.ค. 1	ค่าโฆษณา (รายการปรับปรุง)	จว.1 6,000 -

## ค่าโฆษณา

เลขที่ 511

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 1	ค่าโฆษณาจ่ายล่วงหน้า (รายการปรับปรุง) 6,000	จว.1	6,000	-			

## วิธีที่สอง บันทึกบัญชีในหมวดค่าใช้จ่าย

การบันทึกบัญชีวันที่จ่ายเงิน

เดบิต	ค่าใช้จ่าย (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	เงินสด	XX

การบันทึกรายการปรับปรุงวันสิ้นงวด

เดบิต	ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	ค่าใช้จ่าย (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.7** เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25X1 กิจการจ่ายค่าโฆษณาสำหรับระยะเวลา 5 เดือน ๆ ละ 2,000 บาท รวมเป็นเงิน 10,000 บาท กิจการได้บันทึกการจ่ายค่าโฆษณาไว้ในบัญชีค่าโฆษณา วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีคือวันที่ 31 ธันวาคม 25X1

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้



## 5. ค่าเสื่อมราคา

ค่าเสื่อมราคา (depreciation) หมายถึง การปันส่วนจำนวนที่คิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์อย่างมีระบบตลอดอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์นั้น (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553, หน้า 7)

### 1. ข้อมูลสำหรับคิดค่าเสื่อมราคา

การคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์จำเป็นจะต้องมีข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1.1 ราคาต้นทุนของสินทรัพย์
- 1.2 มูลค่าคงเหลือ
- 1.3 อายุการใช้งานโดยประมาณ

### 2. วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

วิธีการคิดค่าเสื่อมราคามีหลายวิธีที่นิยมใช้กัน ได้แก่ วิธีเส้นตรง วิธียอดคงเหลือลดลง และวิธีจำนวนผลผลิต สำหรับการศึกษานี้จะคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์โดยใช้วิธีเส้นตรง

สูตรในการคำนวณค่าเสื่อมราคาด้วยวิธีเส้นตรง

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาต้นทุนของสินทรัพย์} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน (ปี)}}$$

### 3. การบันทึกรายการปรับปรุง

เดบิต	ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	ค่าเสื่อมราคาสะสม-สินทรัพย์ (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.8** เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25X1 กิจการซื้อรถยนต์ 1 คัน เป็นเงินสดราคา 500,000 บาท คาดว่ารถยนต์คันนี้จะมีอายุการใช้งาน 5 ปี และเมื่อหมดอายุการใช้งานแล้วจะมีราคาซาก 50,000 บาท กิจการคิดค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง โดยวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีของกิจการ คือ วันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี

**การคำนวณค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง** จากสูตร

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาต้นทุนของสินทรัพย์} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน (ปี)}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{500,000 - 50,000}{450,000}$$

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = 90,000 \text{ บาท}$$

เนื่องจากกิจการซื้อรถยนต์เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 25X1 ดังนั้น ในปี 25X1 จึงคิดค่าเสื่อมราคาปีแรกนี้เพียง 10 เดือน (1 มีนาคม – 31 ธันวาคม)

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา ปี 25X1} &= 90,000 \times \frac{10}{12} \\ &= 75,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

**การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้**

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่ 25X1	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
มี.ค. 1	รถยนต์	122	500,000	-
	เงินสด	111		500,000
	ซื้อรถยนต์เป็นเงินสด			
ธ.ค. 31	ค่าเสื่อมราคา – รถยนต์	515	75,000	-
	ค่าเสื่อมราคาสะสม-รถยนต์	122.1		75,000
	ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาระหว่างงวด จำนวน 10 เดือน			

**การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้**

**เงินสด**

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่ 25X1	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				มี.ค. 1	รถยนต์	รว.1	500,000

**รถยนต์**

เลขที่ 122

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 มี.ค. 1	เงินสด	รว.1	500,000				

**ค่าเสื่อมราคาสะสม – รถยนต์**

เลขที่ 122-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X1 ธ.ค. 31	ค่าเสื่อมราคา – รถยนต์	รว.1	75,000
					75,000		

## ค่าเสื่อมราคา – รถยนต์

เลขที่ 515

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ค่าเสื่อมราคาสะสม – รถยนต์	จว.1	75,000	-			
	75,000						

สำหรับการคำนวณค่าเสื่อมราคาและค่าเสื่อมราคาสะสมตลอดอายุการใช้งานของรถยนต์สรุปได้ดัง

## ตารางที่ 5.8 การคำนวณค่าเสื่อมราคา และค่าเสื่อมราคาสะสม – รถยนต์

ปี	ราคาทุน (บาท)	อายุการใช้งาน (ปี)	ค่าเสื่อมราคา – รถยนต์	ค่าเสื่อมราคา สะสม – รถยนต์	มูลค่า ตามบัญชี
25x1	500,000	10/12	75,000 (90,000 x 10/12)	75,000	425,000 (500,000 – 75,000)
25x2		1	90,000	165,000 (75,000 + 90,000)	335,000 (500,000 – 165,000)
25x3		1	90,000	255,000 (165,000 + 90,000)	245,000 (500,000 – 255,000)
25x4		1	90,000	345,000 (255,000 + 90,000)	155,000 (500,000 – 345,000)
25x5		1	90,000	435,000 (345,000 + 90,000)	65,000 (500,000 – 435,000)
25x6		2/12	15,000	450,000 (435,000 + 15,000)	50,000 (500,000 – 450,000)

## 6. วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป

วัสดุสิ้นเปลืองยกมาต้นงวด	XX
บวก วัสดุสิ้นเปลืองที่ซื้อระหว่างงวด	XX
วัสดุสิ้นเปลืองมีไว้เพื่อใช้งาน	XX
หัก วัสดุสิ้นเปลืองคงเหลือยกไปปลายงวด	XX
วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไปในงวดนี้	XX

**วิธีแรก บันทึบบัญชีไว้เป็นหมวดสินทรัพย์**

การบันทึบบัญชีในวันที่ซื้อ

เดบิต	วัสดุสิ้นเปลือง	XX	
	เครดิต	เงินสด/เจ้าหนี้	XX

การบันทึกรายการปรับปรุงในวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	XX	
	เครดิต	วัสดุสิ้นเปลือง	XX

**ตัวอย่างที่ 5.9** เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25X1 กิจการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองเป็นเงินสด จำนวน 20,000 บาท โดยบันทึกรายการไว้ในบัญชีวัสดุสิ้นเปลืองและเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 ซึ่งเป็นวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ได้ทำการตรวจนับพบว่าวัสดุสิ้นเปลืองคงเหลือจำนวน 5,000 บาท

**การบันทึบบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้**

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1 ต.ค.	1 วัสดุสิ้นเปลือง เงินสด	115	20,000	-
		111		20,000
ธ.ค.	31 วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป วัสดุสิ้นเปลือง ปรับปรุงวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไประหว่างรอบ ระยะเวลาบัญชี	516	15,000	-
		115		15,000

**การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้**

**เงินสด**

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X1 ต.ค.	1 วัสดุสิ้นเปลือง	รว.1	20,000 -

**วัสดุสิ้นเปลือง**

เลขที่ 115

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1				25X1			

ต.ค.	1	เงินสด	5,000	จว.1	20,000	-	ธ.ค.	31	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป (รายการปรับปรุง)	จว.1	15,000	-
------	---	--------	-------	------	--------	---	------	----	--	------	--------	---

## วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป

เลขที่ 516

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	เครดิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1 ธ.ค.	31	วัสดุสิ้นเปลือง (รายการปรับปรุง)	จว.1	15,000	-				
				15,000					

## วิธีที่สอง บันทึกบัญชีไว้เป็นหมวดค่าใช้จ่าย

การบันทึกบัญชีวันที่ซื้อ

เดบิต	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	XX
เครดิต	เงินสด/เจ้าหนี้	XX

การบันทึกรายการปรับปรุงในวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

เดบิต	วัสดุสิ้นเปลือง	XX
เครดิต	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	XX

ตัวอย่างที่ 5.10 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 25X1 กิจการซื้อวัสดุสิ้นเปลือง จำนวน 20,000 บาท โดยบันทึกรายการไว้ในบัญชีวัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป และเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 25X1 ซึ่งเป็นวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีได้ทำการตรวจนับพบว่าวัสดุสิ้นเปลืองคงเหลือ จำนวน 5,000 บาท

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

## สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
ต.ค.	1	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	516	20,000
		เงินสด	111	20,000
		ชื่อวัสดุสิ้นเปลือง		
ธ.ค.	31	วัสดุสิ้นเปลือง	115	5,000
		วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	516	5,000

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

## เงินสด

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	เครดิต

					25X1 ต.ค. 1	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป	รว.1	20,000	-
--	--	--	--	--	----------------	----------------------	------	--------	---

**วัสดุสิ้นเปลือง**

เลขที่ 115

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป (รายการปรับปรุง)  5,000	รว.1	5,000	-			

**วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป**

เลขที่ 516

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ต.ค. 1	เงินสด  15,000	รว.1	20,000	-	25X1 ธ.ค. 31	วัสดุสิ้นเปลือง (รายการปรับปรุง)	รว.1 5,000

**7. ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ**

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นการประมาณการจำนวนหนี้ที่อาจเรียกเก็บเงินไม่ได้ โดยในทางบัญชีถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าสินทรัพย์

หนี้สูญ (bad debt) หมายถึง ลูกหนี้ที่ได้ติดตามทวงถามจนถึงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้รับชำระหนี้และได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชี

หนี้สงสัยจะสูญ (doubtful account) หมายถึง ลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้และถือเป็นค่าใช้จ่ายของรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (allowance for doubtful accounts) หมายถึง จำนวนที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และถือเป็นบัญชีปรับมูลค่าที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงเป็นรายการหักจากบัญชีลูกหนี้ในงบแสดงฐานะการเงิน

**วิธีแรก วิธีการตัดจำหน่ายโดยตรง (direct write – of method)** การบันทึกบัญชีเมื่อตัดจำหน่ายลูกหนี้ให้เป็นหนี้สูญแสดงได้ดังนี้

เดบิต	หนี้สูญ	XX	
	เครดิต	ลูกหนี้	XX

เมื่อกิจการได้รับชำระหนี้คืนจากลูกหนี้ การบันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต	เงินสด	XX
	เครดิต	หนี้สูญได้รับคืน
		XX

**ตัวอย่างที่ 5.11** ร้าน “อนุวัฒน์” ได้ส่งบิลไปเรียกเก็บเงินค่าบริการจากนายภักดี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 จำนวน 10,000 บาท ต่อมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน 25X2 กิจการได้ติดตามทวงหนี้จนถึงที่สุดอีกครั้งจากนายภักดี พบว่านายภักดีไม่สามารถชำระหนี้ได้แล้ว ในกรณีนี้กิจการจะใช้วิธีการตัดจำหน่ายโดยตรง

**การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้**

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1				
ม.ค.	1 ลูกหนี้ - นายภักดี	113	10,000	-
	รายได้ค่าบริการ	411		10,000
	ส่งบิลเรียกเก็บเงินค่าบริการ			-
25X2				
ก.ย.	1 หนี้สูญ	515	10,000	-
	ลูกหนี้ - นายภักดี	113		10,000
	ตัดจำหน่ายลูกหนี้ซึ่งเรียกเก็บเงินไม่ได้			-

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 25X2 กิจการได้รับการติดต่อขอชำระหนี้จากนายภักดี จำนวน 7,000 บาท ดังนั้นเมื่อกิจการได้รับชำระหนี้ จะบันทึกบัญชีดังนี้

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1				
พ.ย.	1 เงินสด	111	7,000	-
	หนี้สูญได้รับคืน	414		7,000
	รับชำระหนี้คืนกรณีตัดบัญชี			-
	จำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้ว			-

**การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้**

**เงินสด**

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้า	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า	เครดิต
--------	--------	------	-------	--------	--------	------	--------

		บัญชี				บัญชี	
25X2	1	หนี้สูญได้รับคืน	จว.1	7,000	-		

ลูกหนี้ - นายภักดี

เลขที่ 113

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X2	ม.ค.	1	รายได้ค่าบริการ	จว.1	10,000	-	
25X2	ก.ย.	1	หนี้สูญ (รายการปรับปรุง)	จว.1	10,000	-	

รายได้ค่าบริการ

เลขที่ 411

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X2			
				ต.ค.	15	ลูกหนี้ - นายรักไทย	จว.1 10,000 -

หนี้สูญได้รับคืน

เลขที่ 414

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X2			
				พ.ย.	1	เงินสด 7,000	จว.2 7,000 -

หนี้สูญ

เลขที่ 512

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X2	ก.ย.	1	ลูกหนี้ - นายรักไทย (รายการปรับปรุง) 10,000	จว.1	10,000	-	

วิธีที่สอง วิธีการตั้งค่าเผื่อ (allowance method) การบันทึกรายการปรับปรุงดังนี้

เดบิต	หนี้สงสัยจะสูญ	XX
-------	----------------	----

เครดิต	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	XX
--------	-----------------------	----

วิธีการตั้งค่าเผื่อนี้วิธีการคิดประมาณหนี้สงสัยจะสูญ 2 วิธี ดังนี้

**วิธีแรก การประมาณการหนี้สงสัยจะสูญจากรายได้สุทธิหรือการขายเชื่อ (income statement approach)**

**ตัวอย่างที่ 5.12** ร้าน “จรงัก” มีนโยบายในการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อโดยในปี 25X1 มียอดขายขายเชื่อสุทธิจำนวน 200,000 บาท และ ปี 25X2 มียอดขายขายเชื่อสุทธิจำนวน 250,000 บาท กิจการประมาณการว่าจะเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ไว้ 1% ของยอดขายเชื่อ และในวันที่ 1 มิถุนายน 25X2 กิจการได้ตัดจำหน่ายลูกหนี้ที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ 1 ราย จำนวน 1,500 บาท วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีคือวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี

**การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้**

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1				
ธ.ค.	31	หนี้สงสัยจะสูญ	2,000	-
		ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		2,000
25X2				
มิ.ย.	1	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	1,500	-
		ลูกหนี้การค้า		1,500
ธ.ค.	31	หนี้สงสัยจะสูญ	2,500	-
		ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		2,500

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

**หนี้สงสัยจะสูญ**

เลขที่ 514

วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
25X1							
ธ.ค.	31	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	2,000				
		(รายการปรับปรุง)					
		2,000					
25X2							
ธ.ค.	31	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	2,500				
		(รายการปรับปรุง)					

2,500

## ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

เลขที่ 113-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X2				25X1			
				ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง)	รว.1	2,000 -
					2,000		
25X2				25X2			
มิ.ย. 1	ลูกหนี้การค้า (ตัดจำหน่ายหนี้สูญ)	รว.1	1,500 -	ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง)	รว.1	2,500 -
					3,000		

## ลูกหนี้การค้า

เลขที่ 113

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X2			
				มิ.ย. 1	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (ตัดจำหน่ายหนี้สูญ)	รว.1	1,500 -

วิธีที่สอง การประมาณการหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้สิ้นปี (Balance sheet approach)

เดบิต	หนี้สงสัยจะสูญ	XX
เครดิต	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	XX
	จำนวนเงินเท่ากับส่วนที่ยังขาดอยู่	

**ตัวอย่างที่ 5.13** ร้าน “สุขสงบ” มีนโยบายในการขายสินค้าเป็นเงินสด ณ วันสิ้นปี 25X1 และ 25X2 พบว่ามีลูกหนี้คงเหลือ จำนวน 50,000 บาท และ 60,000 บาทตามลำดับ กิจการประมาณการว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้คิดเป็น 5% ของยอดลูกหนี้สิ้นปี และในวันที่ 1 กรกฎาคม 25X2 กิจการได้ตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญ 1 ราย จำนวนเงิน 2,000 บาท



ธ.ค.	31	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง) 2,500	รว.1	2,500	-				
------	----	--	------	-------	---	--	--	--	--

## ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

เลขที่ 113-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X2				25X1			
ธ.ค.	31			ธ.ค.	31		
					หนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง) 2,500	รว.1	2,500 -
25X2				25X2			
ธ.ค.	1			ธ.ค.	31		
	ลูกหนี้การค้า (ตัดจำหน่ายหนี้สูญ)	รว.1	2,000 -		หนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง) 3,000	รว.1	2,500 -

## ลูกหนี้การค้า

เลขที่ 113

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25x2				25X2			
				ก.ค.	1		
					ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (ตัดจำหน่ายหนี้สูญ)	รว.1	2,000 -

**ตัวอย่างที่ 5.14** ร้าน “สมรักษ์” มีนโยบายขายสินค้าเป็นเงินสด โดยเมื่อสิ้นปี 25X2 มียอดลูกหนี้สิ้นปี จำนวน 50,000 บาท และบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญมียอดคงเหลือยกมาจากปี 25X1 จำนวน 3,000 บาท กิจการได้ประมาณการหนี้สงสัยจะสูญไว้ 5% ของยอดลูกหนี้สิ้นปี

การบันทึกรายการในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

## สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X2				
ธ.ค.	31			
	ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	113-1	500	-

หนี้สงสัยจะสูญ บันทึกประมาณการหนี้สงสัยจะ สูญลดลงจากยอดคงเหลือ	514		500	-
--	-----	--	-----	---

การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป แสดงดังนี้

**ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ**

เลขที่ 113-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X2 ธ.ค. 31	หนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง)	รว.1	500	25X2 ม.ค. 1	ยอดยกมา 2,500	รว.1	3,000
			-				-

**หนี้สงสัยจะสูญ**

เลขที่ 514

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X2 ธ.ค. 31	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (รายการปรับปรุง) 500	รว.4	500
							-

### 8. ค่าตัดจำหน่าย

การตัดจำหน่าย (amortization expense) หมายถึง การปันส่วนจำนวนที่คิดค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนอย่างมีระบบตลอดอายุการ

สูตรในการคำนวณการตัดจำหน่ายด้วยวิธีเส้นตรง

$$\text{ค่าตัดจำหน่ายต่อปี} = \frac{\text{ราคาต้นทุนของสินทรัพย์}}{\text{ประมาณอายุการให้ประโยชน์}}$$

การบันทึกค่าตัดจำหน่ายในวันสิ้นงวดในกรณีการประมาณอายุการให้ประโยชน์ของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนได้อย่างแน่นอน ดังนี้

เดบิต	ค่าตัดจำหน่าย (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	ค่าตัดจำหน่ายสะสม (แยกตามประเภทบัญชี)	XX



			บัญชี					บัญชี	
25X1	ม.ค.	1	เงินสด	รว.1	100,000	-			

**ค่าตัดจำหน่ายสะสม – ลิขสิทธิ์**

เลขที่ 127-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
				25X1 ธ.ค. 31	ค่าตัดจำหน่าย – ลิขสิทธิ์ 20,000	รว.1	20,000 -

**ค่าตัดจำหน่าย – ลิขสิทธิ์**

เลขที่ 517

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	ค่าตัดจำหน่าย สะสม – ลิขสิทธิ์ 20,000	รว.1	20,000	-			

**9. ค่าสูญสิ้น**

ค่าสูญสิ้น (depletion expense) หมายถึง มูลค่าของสินทรัพย์ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป เช่น ป่อน้ำมัน

วิธีการคิดค่าสูญสิ้น ในการคำนวณค่าสูญสิ้น มีรายการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ราคาทุนของทรัพยากรธรรมชาติ
2. ราคาของสินทรัพย์ประมาณว่าจะขายได้หลังจากใช้ทรัพยากรธรรมชาติหมด
3. ปริมาณของทรัพยากรธรรมชาติที่ประมาณว่าจะได้รับ

การคำนวณมูลค่าเสื่อมสิ้นต่อหน่วย จากสูตร ดังนี้

$$\text{อัตราค่าสูญสิ้นต่อหน่วย} = \frac{\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}}{\text{จำนวนผลผลิตที่ประมาณการได้ว่าจะผลิตได้ทั้งหมด}}$$

การบันทึกบัญชีค่าสูญสิ้น ดังนี้

เดบิต	ค่าสัญญาสิ้น (แยกตามประเภทบัญชี)	XX
เครดิต	ค่าสัญญาสิ้นสะสม (แยกตามประเภทบัญชี)	XX

**ตัวอย่างที่ 5.16** เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25x1 กิจการซื้อที่ดิน มูลค่า 10,000,000 บาท ประมาณว่าจะขุดแร่ได้ทั้งสิ้น 100,000 ตัน หลังจากขุดแร่หมดแล้วที่ดินจะขายได้ประมาณ 100,000 และในปีแรก กิจการขุดแร่ได้ 2,000 ตัน

**การคำนวณค่าสัญญาสิ้น** จากสูตร

**การคำนวณมูลค่าสัญญาสิ้นต่อหน่วย** จากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราค่าสัญญาสิ้นต่อหน่วย} &= \frac{\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}}{\text{จำนวนผลผลิตที่ประมาณการได้ว่าจะผลิตได้ทั้งหมด}} \\ &= \frac{10,000,000 - 100,000}{100,000} \\ \text{แทนค่า} &= \\ \text{ค่าสัญญาสิ้นต่อหน่วย} &= 99 \text{ บาทต่อตัน} \\ \text{มูลค่าสัญญาสิ้นปีแรก} &= 2,000 \times 99 \text{ บาทต่อตัน} \\ &= 198,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

**การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป** แสดงดังนี้

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25X1				
ม.ค.	1	เหมืองแร่	10,000,000	-
		เงินสด	-	10,000,000
		บันทึกการซื้อเหมืองแร่		
ธ.ค.	31	ค่าสัญญาสิ้น - เหมืองแร่	198,000	-
		ค่าสัญญาสิ้นสะสม - เหมืองแร่	-	198,000
		ปรับปรุงค่าสัญญาสิ้นปีแรก		

**การผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป** แสดงดังนี้

**เงินสด**

เลขที่ 111

วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้าบัญชี	เครดิต
				25X1			
				ม.ค.	1	เหมืองแร่	10,000,000
						รว.1	-

**เหมืองแร่**

เลขที่ 128

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ม.ค. 1	เงินสด	จว.1	10,000,000	-			

**คำสุญญัตินสะสม - เหมือนแร่**

เลขที่ 128-1

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	คำสุญญัติน - เหมือนแร่	จว.1	198,000	-			

**คำสุญญัติน - เหมือนแร่**

เลขที่ 518

วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	วันที่	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต
25X1 ธ.ค. 31	คำสุญญัตินสะสม - เหมือนแร่	จว.1	198,000	-			

### 10. การแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชี

การแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชี หมายถึง การแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการบันทึก  
รายการทางบัญชีไม่ถูกต้องบางครั้งข้อผิดพลาดอาจเกิดจากการวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการ  
บัญชี หากพบว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ทันทีไม่จำเป็นต้องรอจนถึงวันสิ้นรอบ  
ระยะเวลาบัญชี

**ตัวอย่างที่ 5.17** ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีในลักษณะต่าง ๆ

ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น	รายการบัญชี ที่บันทึกผิด	รายการที่ถูกต้อง	รายการแก้ไขข้อผิดพลาด
1. การวิเคราะห์รายการ ค้าผิด เช่น ส่งบิลไปเรียกเก็บ เงินจากลูกค้ายังไม่ได้รับ ชำระ 4,000 บาท	เดบิต เงินสด 4,000 เครดิต รายได้ 4,000	เดบิต ลูกหนี้ 4,000 เครดิต รายได้ 4,000	เดบิต รายได้ 4,000 เครดิต เงินสด 4,000
2. การลงบัญชีสลับกัน เช่น จ่ายเงินสดชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ 6,000 บาท	เดบิต เงินสด 6,000 เครดิต เจ้าหนี้ 6,000	เดบิต เจ้าหนี้ 6,000 เครดิต เงินสด 6,000	เดบิต เจ้าหนี้ 12,000 เครดิต เงินสด 12,000
3. การบันทึกจำนวนเงินผิด เช่น จ่ายเงินเดือนพนักงาน	เดบิต เงินเดือน 6,200	เดบิต เงินเดือน 5,200	เดบิต เงินสด 1,000

5,200 บาท	เครดิต เงินสด 6,200	เครดิต เงินสด 5,200	เครดิต เงินเดือน 1,000
4. การวิเคราะห์บัญชีผิดและ บันทึกจำนวนเงินผิดพลาด ด้วย เช่น จ่ายค่าไฟฟ้า 2,100 บาท	เดบิต ค่าน้ำ 2,000 เครดิต เงินสด 2,000	เดบิต ค่าไฟฟ้า 2,100 เครดิต เงินสด 2,100	เดบิต ค่าไฟฟ้า 2,100 เครดิต ค่าน้ำ 2,000 เงินสด 100

### งบทดลองหลังการปรับปรุงบัญชี

งบทดลองภายหลังการปรับปรุงบัญชี (adjusted trial balance) เป็นการจัดทำงบทดลองที่มีวิธีการและขั้นตอนในการจัดทำเช่นเดียวกับงบทดลองก่อนการปรับปรุงแต่จะเป็นการนำยอดคงเหลือจากบัญชีแยกประเภททุกบัญชีภายหลังจากการบันทึกรายการปรับปรุงรายการบัญชีและการแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีแล้วมาจัดทำงบทดลองใหม่อีกครั้ง

**ตัวอย่างที่ 5.18** ต่อไปนี้เป็นงบทดลองของ “กนกวรรณการบัญชี” ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x1

**กนกวรรณการบัญชี**  
**งบทดลองก่อนการปรับปรุง**  
**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x1**

หน่วย: บาท

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
เงินสด	111	255,000	
เงินฝากธนาคาร	112	250,000	
ลูกหนี้	113	200,000	
วัสดุสำนักงาน	114	15,000	
อาคาร	121	500,000	
อุปกรณ์สำนักงาน	122	60,000	
พันธบัตรรัฐบาล	123	60,000	
เจ้าหนี้	211		65,000
เจ้าหนี้เงินกู้	221		200,000
ทุน – กนกวรรณ	311		800,000
ถอนใช้ส่วนตัว	312	4,000	
รายได้ค่าบริการ	411		360,000
ค่าไฟฟ้า	511	3,000	
ค่าเบี้ยประกัน	512	18,000	
เงินเดือน	513	60,000	
		1,425,000	1,425,000

จากตัวอย่าง 4.5 ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x1 มีดังนี้

- 1 กิจการคิดค่าเสื่อมราคาอาคาร 10% ต่อปีโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 25x1
- 2 อุปกรณ์สำนักงานที่ซื้อมาคาดว่าจะมีอายุการใช้งาน 5 ปี โดยซื้อมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 25x1

- 3 วัสดุสำนักงานตรวจนับแล้วพบว่ามียอดคงเหลือจำนวน 3,000 บาท
- 4 พันธบัตรรัฐบาลซื้อมาเมื่อวันที่ 1 กันยายน อัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปีจะได้รับดอกเบี้ย 2 ครั้งคือวันที่ 1 มีนาคม และ วันที่ 1 กันยายน ของทุกปี
- 5 รายได้ค่าทำบัญชีที่กิจการได้รับวันที่ 1 ตุลาคม 25x1 เป็นรายได้ค่าทำบัญชีรับล่วงหน้า 30,000 บาท
- 6 ค่าเบี้ยประกันเป็นค่าเบี้ยประกันที่จ่ายล่วงหน้า 1 ปี โดยคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 25x1 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 25x2
- 7 ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย 2,000 บาท
- 8 กิจการได้ประมาณการหนี้สงสัยจะสูญ 2% ของยอดลูกหนี้คงเหลือสิ้นปี
- 9 เงินกู้จากธนาคารกรุงเทพ ธนาคารคิดดอกเบี้ย 6% ต่อปีโดยกู้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 25x1

การบันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้

### สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

วันที่	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
25x1				
ธ.ค.				
(1)	31 ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	514	50,000	-
	ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคาร	121-1		50,000
	10% ต่อปี			
	(1 มกราคม - 31 ธันวาคม)			
	= 500,000			
	10			
	= 50,000 บาทต่อปี			
(2)	31 ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์สำนักงาน	515	11,000	-
	ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์สำนักงาน	122-1		11,000
	บันทึกค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์			
	สำนักงาน 5 ปี			
	(1 กุมภาพันธ์ - 31 ธันวาคม)			
	= 60,000 * 11			
	5 12			
	= 11,000 บาทต่อปี			
(3)	วัสดุสำนักงานใช้ไป	516	12,000	-
	วัสดุสำนักงาน	114		12,000
	ปรับปรุงวัสดุสำนักงานใช้ไป			
	(15,000 - 3,000 = 12,000 บาท)			

(4)	ดอกเบีย้ค้างรับ	115	600	-		
	ดอกเบีย้รับ	412			600	-
	(60,000 * 3 * 4 = 600 บาท )					
	100 12					

**สมุดรายวันทั่วไป**

หน้า 1

วันที่	รายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25x1						
ธ.ค. (5)	รายได้	411	30,000	-		
	รายได้รับล่วงหน้า	213			30,000	-
	ปรับปรุงรายได้รับล่วงหน้า					
(6)	ค่าเบีย้ประกันจ่ายล่วงหน้า	116	15,000	-		
	ค่าเบีย้ประกัน	512			15,000	-
	ปรับปรุงค่าเบีย้ประกันจ่ายล่วงหน้า					
	(18,000 * 2 / 12 = 3,000 บาท )					
	18,000 - 3,000 = 15,000 บาท					
(7)	ค่าไฟฟ้า	511	2,000	-		
	ค่าไฟฟ้ายค้างจ่าย	214			2,000	-
	ปรับปรุงค่าไฟฟ้ายค้างจ่าย					
(8)	หนี้สงสัยจะสูญ	517	4,000	-		
	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	113-1			4,000	-
	ปรับปรุงหนี้สงสัยจะสูญ					
	(200,000 * 2 / 100 = 4,000 บาท)					
(9)	ดอกเบีย้จ่าย	518	5,000	-		
	ดอกเบีย้ค้างจ่าย	212			5,000	-
	ปรับปรุงดอกเบีย้ค้างจ่าย					
	= 200,000 * 6 * 5					
	100 12					
	= 5,000 บาท					

เมื่อพิจารณาบันทึกรายการปรับปรุง แก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปแล้ว และผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทตามขั้นตอนแล้วจากนั้นจึงหายอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภท

และนำยอดคงเหลือของแต่ละบัญชีมาจัดทำงบทดลองภายหลังการปรับปรุงเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกรายการบัญชีอีกครั้ง ซึ่งจะแสดงงบทดลองหลังการปรับปรุง ได้ดังนี้

**กนกวรณการบัญชี**  
**งบทดลองหลังการปรับปรุง**  
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1

หน่วย: บาท

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	เดบิต	เครดิต
เงินสด	111	255,000	
เงินฝากธนาคาร	112	250,000	
ลูกหนี้	113	200,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	113-1		4,000
วัสดุสำนักงาน	114	3,000	
ดอกเบี้ยค้างรับ	115	600	
ค่าเบี่ยประกันจ่ายล่วงหน้า	116	15,000	
อาคาร	121	500,000	
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคาร	121-1		50,000
อุปกรณ์สำนักงาน	122	60,000	
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์สำนักงาน	122-1		11,000
พันธบัตรรัฐบาล	123	60,000	
เจ้าหนี้	211		65,000
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	212		5,000
รายได้รับล่วงหน้า	213		30,000
ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย	214		2,000
เจ้าหนี้เงินกู้	221		200,000
ทุน - กนกวรณ	311		800,000
ถอนใช้ส่วนตัว	312	4,000	
รายได้ค่าบริการ	411		330,000
ดอกเบี้ยรับ	412		600
ค่าไฟฟ้า	511	5,000	
ค่าเบี่ยประกัน	512	3,000	
เงินเดือน	513	60,000	
ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	514	50,000	

ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์สำนักงาน	515	11,000	
วัสดุสำนักงานใช้ไป	516	12,000	
หนี้สงสัยจะสูญ	517	4,000	
ดอกเบียจ่าย	518	5,000	
		1,497,600	1,497,600

หลังจากจัดทำงบทดลองภายหลังการปรับปรุงแล้ว จะนำยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ มาจัดทำงบกำไรขาดทุน ได้ดังนี้

**กนกวรรณการบัญชี**  
**งบกำไรขาดทุน**  
**สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 25X1**

หน่วย: บาท

**รายได้**

รายได้ค่าบริการ	330,000	
ดอกเบียรับ	<u>600</u>	
รวมรายได้		330,600

**หัก ค่าใช้จ่าย**

ค่าไฟฟ้า	5,000	
ค่าเบี้ยประกัน	3,000	
เงินเดือน	60,000	
ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	50,000	
ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์	11,000	
วัสดุสำนักงานใช้ไป	12,000	
หนี้สงสัยจะสูญ	4,000	<u>145,000</u>
กำไรก่อนหักต้นทุนทางการเงินและภาษีเงินได้		<u>185,600</u>

**หัก ต้นทุนทางการเงิน**

ดอกเบียจ่าย		<u>5,000</u>
<b>กำไร (ขาดทุน) สุทธิ</b>		<u>180,600</u>

หลังจากจัดทำบททดลองภายหลังการปรับปรุงและงบกำไรขาดทุนแล้ว จะนำยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ มาจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน ได้ดังนี้

**กนกวรรณการบัญชี**  
**งบแสดงฐานะการเงิน**  
**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1**

หน่วย : บาท

<b>สินทรัพย์</b>		
<b>สินทรัพย์หมุนเวียน</b>		
เงินสด	255,000	
เงินฝากธนาคาร	250,000	
ลูกหนี้	200,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>4,000</u>	196,000
วัสดุสำนักงาน	3,000	
ดอกเบียค้างรับ	600	
ค่าเบียประกันจ่ายล่วงหน้า	<u>15,000</u>	
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		719,600
<b>สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน</b>		
อาคาร	500,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคาร	<u>50,000</u>	450,000
อุปกรณ์สำนักงาน	60,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์สำนักงาน	<u>11,000</u>	49,000
พันธบัตรรัฐบาล	<u>60,000</u>	
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>559,000</u>
รวมสินทรัพย์		<u>1,278,600</u>
<b>หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น</b>		
<b>หนี้สินหมุนเวียน</b>		
เจ้าหนี้	65,000	
ดอกเบียค้างจ่าย	5,000	
รายได้รับล่วงหน้า	30,000	
ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย	<u>2,000</u>	
รวมหนี้สินหมุนเวียน		102,000
<b>หนี้สินไม่หมุนเวียน</b>		

เจ้าหนี้เงินกู้		200,000
รวมหนี้สิน		302,000
<b>ส่วนของเจ้าของ</b>		
ทุน - กนกวรรณ	800,000	
บวก กำไรสุทธิ	180,600	
	980,600	
หัก ถอนใช้ส่วนตัว	4,000	976,600
รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ		1,278,600

จากตัวอย่าง 4.5 และตัวอย่างที่ 5.18 สามารถเปรียบเทียบงบทดลองก่อนการปรับปรุงและงบทดลองหลังการปรับปรุง ได้ดังนี้

**กนกวรรณการบัญชี**  
**การเปรียบเทียบงบทดลองหลังการปรับปรุง**  
**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1**

หน่วย: บาท

ชื่อบัญชี	เลขที่บัญชี	งบทดลองก่อนปรับปรุง		งบทดลองหลังปรับปรุง	
		เดบิต	เครดิต	เดบิต	เครดิต
เงินสด	111	255,000		255,000	
เงินฝากธนาคาร	112	250,000		250,000	
ลูกหนี้	113	200,000		200,000	
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	113-1				4,000
วัสดุสำนักงาน	114	15,000		3,000	
ดอกเบี้ยค้างรับ	115			600	
ค่าเบี่ยงประกันจ่ายล่วงหน้า	116			15,000	
อาคาร	121	500,000		500,000	
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคาร	121-1				50,000
อุปกรณ์สำนักงาน	122	60,000		60,000	
ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์สำนักงาน	122-1				11,000
พันธบัตรรัฐบาล	123	60,000		60,000	
เจ้าหนี้	211		65,000		65,000
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	212				5,000
รายได้รับล่วงหน้า	213				30,000
ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย	214				2,000
เจ้าหนี้เงินกู้	221		200,000		200,000
ทุน - กนกวรรณ	311		800,000		800,000
ถอนใช้ส่วนตัว	312	4,000		4,000	
รายได้ค่าบริการ	411		360,000		330,000
ดอกเบี้ยรับ	412				600

ค่าไฟฟ้า	511	3,000		5,000	
ค่าเบี้ยประกัน	512	18,000		3,000	
เงินเดือน	513	60,000		60,000	
ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	514			50,000	
ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์สำนักงาน	515			11,000	
วัสดุสำนักงานใช้ไป	516			12,000	
หนี้สงสัยจะสูญ	517			4,000	
ดอกเบียจ่าย	518			5,000	
		1,425,000	1,425,000	1,497,600	1,497,600

จากตัวอย่าง 4.6 และตัวอย่างที่ 5.18 สามารถเปรียบเทียบงบกำไรขาดทุนก่อนการปรับปรุงและงบกำไรขาดทุนหลังการปรับปรุง ได้ดังนี้

**กนกวรรณการบัญชี**  
**การเปรียบเทียบงบกำไรขาดทุน**  
**สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 25X1**

	ก่อนการปรับปรุง	หน่วย: บาท หลังการปรับปรุง
<b>รายได้</b>		
รายได้ค่าบริการ	360,000	330,000
ดอกเบียรับ		600
รวมรายได้	360,000	330,600
<b>หัก ค่าใช้จ่าย</b>		
ค่าไฟฟ้า	3,000	5,000
ค่าเบี้ยประกัน	18,000	3,000
เงินเดือน	60,000	60,000
ค่าเสื่อมราคา - อาคาร		50,000
ค่าเสื่อมราคา - อุปกรณ์		11,000
วัสดุสำนักงานใช้ไป		12,000
หนี้สงสัยจะสูญ		4,000
ดอกเบียจ่าย		5,000
รวมค่าใช้จ่าย	81,000	150,000

กำไร (ขาดทุน) สุทธิ

279,000

180,600

จากตัวอย่าง 4.7 และตัวอย่างที่ 5.18 สามารถเปรียบเทียบงบแสดงฐานะการเงินก่อนการปรับปรุงและงบแสดงฐานะหลังการปรับปรุง ได้ดังนี้

**กนกวรรณการบัญชี**  
**การเปรียบเทียบงบแสดงฐานะการเงิน**  
**ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25X1**

	ก่อนการปรับปรุง	หน่วย: บาท หลังการปรับปรุง
<b>สินทรัพย์</b>		
<b>สินทรัพย์หมุนเวียน</b>		
เงินสด	255,000	255,000
เงินฝากธนาคาร	250,000	250,000
ลูกหนี้	200,000	200,000
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		(4,000)
วัสดุสำนักงาน	15,000	3,000
ดอกเบี้ยค้างรับ		600
ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า		<u>15,000</u>
<b>รวมสินทรัพย์หมุนเวียน</b>	<b>720,000</b>	<b>719,600</b>
<b>สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน</b>		
อาคาร	500,000	500,000
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคาร		(50,000)
อุปกรณ์สำนักงาน	60,000	60,000
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อุปกรณ์สำนักงาน		(11,000)
พันธบัตรรัฐบาล	<u>60,000</u>	<u>60,000</u>
<b>รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน</b>	<b>620,000</b>	<b>559,000</b>
<b>รวมสินทรัพย์</b>	<b><u>1,340,000</u></b>	<b><u>1,278,600</u></b>
<b>หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น</b>		
<b>หนี้สินหมุนเวียน</b>		
เจ้าหนี้	65,000	65,000
ดอกเบี้ยค้างจ่าย		5,000
รายได้รับล่วงหน้า		30,000
ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย		<u>2,000</u>

รวมหนี้สินหมุนเวียน	65,000	102,000
<b>หนี้สินไม่หมุนเวียน</b>		
เจ้าหนี้เงินกู้	200,000	200,000
<b>รวมหนี้สิน</b>	<b>265,000</b>	<b>302,000</b>
<b>ส่วนของเจ้าของ</b>		
ทุน - กนกวรณ	800,000	800,000
บวก กำไรสุทธิ	279,000	180,600
หัก ถอนใช้ส่วนตัว	(4,000)	(4,000)
<b>รวมหนี้สินและส่วนของเจ้าของ</b>	<b>1,340,000</b>	<b>1,278,600</b>

จากการจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงินเปรียบเทียบจะเห็นว่ามีการปรับปรุง

### การจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร

**ตัวอย่างที่ 5.19** กิจการซื้อเครื่องจักรเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง เมื่อวันที่ 1 มกราคม 25X1 ในราคา 1,150,000 บาท ค่าติดตั้ง 50,000 บาท รวม 1,200,000 บาท คาดว่าจะมีอายุการใช้งาน 5 ปี เมื่อหมดอายุการใช้งานคาดว่าจะมีราคาซาก 50,000 บาท เมื่อกิจการใช้เครื่องจักรมาได้ระยะหนึ่งพบว่า เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปทำให้ต้องเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ ดังนั้น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 25X4 กิจการจึงขายเครื่องจักรเดิมนี้ออกไปเป็นเงินสดราคา 600,000 บาท กิจการคิดค่าเสื่อมราคาด้วยวิธีเส้นตรง วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีคือวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี

#### วิธีทำ

1. คำนวณค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 25X4 จนถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 25X4 (6 เดือน)

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา - เครื่องจักร} &= \frac{\text{ราคาต้นทุนของสินทรัพย์} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน (ปี)}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{1,200,000 - 50,000}{5} \\ &= 230,000 \text{ บาทต่อปี} \\ \text{ค่าเสื่อมราคา - เครื่องจักร ปี 25X4} &= 230,000 \times \frac{6}{12} = 115,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2. คำนวณค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องจักร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 25X1 ถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 25X4

ปีที่	พ.ศ.	ค่าเสื่อมราคา	ค่าเสื่อมราคาสะสม	มูลค่าตามบัญชี
1	25X1	230,000	230,000	970,000
2	25X2	230,000	460,000	740,000

3	25X3	230,000	690,000	510,000
4	25X4 (6 เดือน)	115,000	805,000	395,000

ดังนั้น ค่าเสื่อมราคาสะสม – เครื่องจักรเท่ากับ 805,000 บาท

### 3. คำนวณผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องจักร

ราคาขาย		600,000 บาท
หัก ราคาทุน	1,200,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม – เครื่องจักร	<u>805,000</u>	
มูลค่าตามบัญชีของเครื่องจักร		<u>395,000</u>
กำไรจากการจำหน่ายเครื่องจักร		<u>205,000</u> บาท

การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แสดงดังนี้

#### สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25X1						
ก.ค. 1	ค่าเสื่อมราคา – เครื่องจักร	517	115,000	-		
	ค่าเสื่อมราคาสะสม – เครื่องจักร	117.1			115,000	-
	บันทึกค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรตั้งแต่ 1 ม.ค. – 1 ก.ค 25X4					
	เงินสด	111	600,000	-		
	ค่าเสื่อมราคาสะสม – เครื่องจักร	117.1	805,000	-		
	เครื่องจักร	117			1,200,000	-
	กำไรจากการจำหน่ายเครื่องจักร	413			205,000	-
	ขายเครื่องจักรได้กำไร					

สมมติว่ากิจการขายเครื่องจักรดังกล่าวได้ในราคา 300,000 บาท การคำนวณในทำนองเดียวกันจะเกิดขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องจักรเท่ากับ 95,000 บาท การบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปแสดงได้ดังนี้

#### สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 2

วันที่	ชื่อบัญชีและคำอธิบายรายการ	เลขที่บัญชี	เดบิต		เครดิต	
25X1						

ส.ค.	1	ค่าเสื่อมราคา - เครื่องจักร	517	115,000	-			
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องจักร	117.1			115,000	-	
		บันทึกค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรตั้งแต่						
		1 มกราคม - 1 กรกฎาคม 25X4						
		เงินสด	111	300,000	-			
		ค่าเสื่อมราคาสะสม - เครื่องจักร	117.1	805,000	-			
		ขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องจักร	518	95,000	-			
		เครื่องจักร	117			1,200,000	-	
ขายเครื่องจักรขาดทุน								

### สรุป

เกณฑ์การวัดผลการดำเนินงานมี 2 เกณฑ์ได้แก่ เกณฑ์เงินสดและเกณฑ์คงค้างซึ่งทั้ง 2 เกณฑ์จะให้ผลการดำเนินงานแตกต่างกัน โดยเกณฑ์ที่วัดผลการดำเนินงานได้ถูกต้อง และแม่นยำคือ เกณฑ์คงค้าง สำหรับเกณฑ์คงค้างจะต้องมีการจัดทำรายการปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อให้รายการทางบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่ายประจำรอบระยะเวลาบัญชี ถูกต้องก่อนการจัดทำงบการเงิน

รายการปรับปรุงแบ่งออกเป็น 10 รายการ ได้แก่ รายได้ค้างรับ ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ค่าตัดจำหน่าย ค่าสูญสิ้นและการแก้ไขข้อผิดพลาด วิธีการบันทึกรายการปรับปรุงแต่ละรายการจะต้องทำการวิเคราะห์ก่อนว่าจะปรับปรุงรายการใด จำนวนเท่าใด โดยผลการวิเคราะห์จะนำมาบันทึกบัญชีในสมุดรายวันทั่วไปและผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

การจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร เป็นการขายสินทรัพย์ถาวรออกไปในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีหรือเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน การบันทึกบัญชีจะต้องมีการคำนวณผลต่างที่เป็นกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์นั้น โดยนำมูลค่าตามบัญชีหักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมถึงวันที่จำหน่ายสินทรัพย์นั้นออกไป